BIULETYN Nr. 2

ZWIĄZKU KÓŁ HISTORYKÓW STUDENTÓW UNIWERSYTETÓW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA
NAKŁADEM ZWIĄZKU KÓŁ HISTORYKÓW S. U. R. P
1932

BIULETYN Nr. 2

ZWIĄZKU KÓŁ HISTORYKÓW STUDENTÓW UNIWERSYTETÓW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA
NAKŁADEM ZWIĄZKU KÓŁ HISTORYKÓW S. U. R. P.
1932

ZAKŁ. GRAF. E. i D-ra K. KOZIAŃSKICH w WARSZAWIE.

Natalja Gąsiorowska.
Prof. Woln. Wszechn. Polskiej.

STUDJA HISTORYCZNE NA WOLNEJ WSZECHNICY POLSKIEJ W WARSZAWIE I W ŁODZI.

Studja historyczne na Wolnej Wszechnicy Polskiej organizowane były w warunkach odmiennych, niż to bywa normalnie w wyższych zakładach naukowych.

Wolna Wszechnica Polska jest najstarszą wśród polskich wyższych uczelni w Warszawie, w roku bieżącym upływa 25 lat od jej powstania. W przełomowych dla oświaty polskiej w byłem Królestwie Polskiem latach 1905—6, gdy społeczeństwo w nowych warunkach politycznych przystępowało do intensywnej pracy nad unarodowieniem szkolnictwa na wszystkich jego stopniach, nad wyprowadzeniem go z mroków tajnego nauczania na światło legalnej działalności, i starało się między innemi zabezpieczyć choć część swych praw do szkolnictwa wyższego, powstał wysiłkiem społecznym jedyny podówczas w zaborze rosyjskim polski wyższy zakład naukowy pod nazwą Towarzystwa Kursów Naukowych.

T. K. N. wykazało odrazu, od chwili powstania, zdolność odczuwania i przystosowywania się do potrzeb społecznych w dziedzinie wyższego szkolnictwa, co pozostanie charakterystyczną cechą instytucji aż po dzień dzisiejszy. Grono wykładających przedstawiało niemal całkowite skupienie samorzutne sił naukowych, jakiemi rozporządzało ówczesne miejscowe społeczeństwo.

Rok 1915 wprowadził T. K. N. na nowe tory działalności, stwarzając zarazem możliwość utrzymania i dalszego rozwoju uczelni. Powstanie Uniwersytetu i Politechniki oraz innych polskich wyższych zakładów naukowych, rolniczych i handlowych, wywołało zmiany w gronie profesorów, wobec powołania niektórych z nich do pracy w nowych uczelniach. Pomimo to Kursy Naukowe rozwijały się w dalszym ciągu, ogarniając swą działalnością coraz szerszy zakres pracy, przekształcając się w roku 1919 w Wolną Wszechnicę Polską, która przechowała powierzony jej przez T. K. N. depozyt dążeń narodu w zakresie wyższego nauczania. Okres dziejów porozbiorowych się skończył, nowe czasy sprowadzały nowe zadania i programy w myśl hasła Wszechnicy: wolna wiedza i wolne nauczanie, a jednocześnie zgodne z tendencją obrony młodzieży przed dyletantyzmem naukowym.

Niebezpieczeństwo ze strony najazdu i okupacji sprawiało, że w nowej instytucji skupiały się różnorodne szkoły, kursy, w jednym szeregu

stawali pracownicy na polu oświaty o dążeniach nieraz odrębnych a jednak działający solidarnie, temu zawdzięczając przetrwanie. Gdy niebezpieczeństwo minęło, zjawiła się potrzeba rozgraniczenia kompetencyj, konieczne stały się głęboko sięgające reformy. W. W. P. powstawała i rozwijała się nie jako naśladownictwo rzeczy istniejących gdzieindziej, „spełniała zadanie inne niż uniwersytety państwowe albo też zadania podobne ale dla innych osób“, „udostępniała wiedzę wyższą tym, którzy ze względów formalnych lub innych nie mogli uczęszczać na uniwersytety państwowe, dopełniała fachowego wykształcenia osób, czynnych już w różnych zawodach, oraz organizowała takie specjalne układy studjów, które nie mogły powstać na wszechnicach państwowych“.

Wolna Wszechnica dzięki swej organizacji, nieskrępowanej tradycją i rutyną a zapewniającej udział w pracy czynników społecznych, miała możność łatwego i szybkiego przystosowywania się do potrzeb społeczeństwa; na te potrzeby dawała pilne baczenie, zarówno w zakresie organizacji nauki jak i nauczania, co ułatwiało jej współpracę z szeregiem instytucyj społecznych i oświatowych.

Urabiał się ustrój stosownie do potrzeb w zakresie ogólnej administracji, ustrój oparty na zasadach pełnego samorządu, zrzeszenia społecznego. Cały ciężar pracy i odpowiedzialności spoczął na gronie profesorów, które zostało ustalone przez specjalnie w tym celu wyłonioną Komisję Weryfikacyjną.

Kwalifikacją normalną wstępu słuchacza rzeczywistego stało się ukończenie 8-klasowej szkoły średniej; mając na uwadze liczną młodzież akademicką, nie posiadającą w ówczesnych nienormalnych warunkach życia publicznego odpowiedniego przygotowania, wprowadzono egzaminy wstępne, które miały na celu sprawdzanie dojrzałości umysłowej kandydatów do studjów wyższych, w charakterze słuchaczy rzeczywistych. Dążeniem władz W. W. P. było również zwiększenie kategorji słuchaczy wolnych, studjujących wedle własnych upodobań, przy jednoczesnem umożliwieniu im przejścia do kategorji słuchaczy rzeczywistych, po zdaniu odpowiednich na Wydziałach egzaminów. Wolna Wszechnica posiada ustrój semestralny. Wykłady odbywają się w godzinach popołudniowych i wieczornych, co ma na celu udostępnienie ich tym słuchaczom, którzy pracują zawodowo w godzinach rannych, zwłaszcza w urzędach i szkołach.

W programie nauczania Wszechnica zajęła stanowisko wolnych studjów, uznała jednak niektóre wykłady i zajęcia jako zasadnicze, przygotowujące do studjów specjalnych i na tem oparła ustrój t. zw. Kolegjów, obejmujących pewien całokształt w dwu pierwszych latach pracy. Podstawą do uzyskania dyplomu stawało się specjalizowanie w jednym dziale nauki. Nacisk w pracy słuchaczy położono na zajęcia w pracowniach i seminarjach. W skład W. W. P. wchodzą cztery Wydziały, wśród nich Humanistyczny, który obejmuje trzy kierunki: Filozoficzny, Polonistyczny i Historyczny. Na poszczególnych Wydziałach program studjów ustalił się jako 4-letni i dzieli się na dwa stopnie: 2-letnie Kolegjum, obejmujące 14 do 20 godzin tygodniowo zajęć obowiązkowych, i dwa lata dalszych studjów bardziej samodzielnych i pogłębionych w kierunku obranym. Słuchacze, którzy nie ubiegają się o świadectwo ukończenia Kolegjum, nie są skrępowani w kolejności swoich

studjów. Po ukończeniu 4-letnich studjów, zdaniu egzaminów i wykonaniu pracy dyplomowej w jednem z seminarjów słuchacz może przystąpić do egzaminu dyplomowego.

W roku 1928 powstał w Łodzi Oddział Wolnej Wszechnicy Polskiej o tej samej co centralna instytucja strukturze, lecz o 3 Wydziałach (brak jeszcze pełnego Wydziału Matematyczno - Przyrodniczego), na których wykładają przeważnie profesorowie Wszechnicy warszawskiej. Oddział łódzki odpowiedział poważnym potrzebom społeczeństwa miejscowego i znalazł licznych słuchaczy.

W interesie swych absolwentów i polityki szkolnej W. W. P. stanęła na stanowisku, że państwo nie powinno monopolizować wykształcenia pracowników pewnych kategoryj i dlatego w zakresie życia zawodowego wysunęła sprawę uprawnień państwowych dla swych słuchaczy, stawiając na pierwszym planie nauczycieli i urzędników. Z uzyskanych już w latach 1928—29 uprawnień njaważniejsze są następujące:

1. Prawo odroczenia terminu czynnej służby wojskowej dla słuchaczy rzeczywistych, posiadających świadectwo ukończenia przynajmniej 6 klas szkoły średniej ogólnokształcącej.

2. Prawo uzyskiwania przez słuchaczy, nieposiadających świadectwa dojrzałości, kwalifikacyj do nauczania w szkolnictwie powszechnem.

3. Prawo wyższego stopnia kwalifikacyj przy nauczaniu w szkolnictwie powszechnem, związane z ukończeniem Kolegjum, między innemi Historycznego.

4. Prawo cenzusu naukowego w zakresie kwalifikacyj do nauczania w szkołach średnich dla absolwentów Wolnej Wszechnicy [1]).

5. Prawo do zajmowania stanowisk I kategorji w służbie cywilnej państwowej lub samorządowej dla osób, które ukończyły studja na którymkolwiek Wydziale Wszechnicy [2]).

Studja historyczne na Wszechnicy ulegały, podobnie jak cała instytucja, poważnym zmianom, zależnie od warunków aktualnych, potrzeb i możliwości. Początkowo, w braku Uniwersytetu, skupiali się na Wszechnicy różni historycy, przystosowując swe wykłady przedewszystkiem do potrzeb nauczyciela nowej organizującej się szkoły polskiej, powszechnej i średniej. Naskutek prawie zupełnego odpływu wykładających, którzy porzucali tę placówkę pracy dla nowo powstających uczelni państwowych albo dla służby urzędniczej, odpływu szczególnie charakterystycznego właśnie dla działu historji, nastąpiło

[1]) „Dyplom słuchacza... Wolnej Wszechnicy Polskiej... uzyskany po zdaniu... egzaminów w zakresie... grupy egzaminacyjnej... historycznej na Wydziale Humanistycznym... uznaje się przy dopuszczaniu do egzaminu państwowego na nauczyciela szkół średnich za równoważny z dyplomem na stopień magistra filozofji... Do egzaminów, zdawanych celem uzyskania dyplomu, dającego uprawnienia określone... mogą być dopuszczeni tylko kandydaci, którzy oprócz warunków, wymaganych przepisami Wolnej Wszechnicy Polskiej do dopuszczenia do egzaminu dyplomowego, posiadają również gimnazjalne świadectwo dojrzałości". Rozporządzenie Min. W. R. i O. P., 11/V 1929.

[2]) „Za zakłady naukowe wyższe uważa się... Wolna Wszechnica Polska... Za egzaminy wystarczające przy wykształceniu wyższem uważa się uzyskanie... dyplomu ukończenia Wydziału Humanistycznego... Wolnej Wszechnicy Polskiej, uzyskanego przez słuchaczy rzeczywistych, posiadających świadectwa dojrzałości, po złożeniu egzaminu"... Rozporządzenie Rady Ministrów, 8/XI 1929.

stopniowo znaczne osłabienie tętna pracy w tym zakresie, aż do ostatnich lat, gdy w zmienionych zkolei warunkach pracy dokonywana jest jej rekonstrukcja i podniesienie poziomu.

Przedewszystkiem w stadjum przeobrażania radykalnego znajduje się Kolegjum Historyczne. Ma ono w nowej postaci składać się wyłącznie prawie z wykładów z zakresu historji politycznej, ustrojowej i gospodarczej oraz z odpowiednich seminarjów. Na rok przyszły akademicki przewidywane tu są następujące wykłady:

Jako kurs obowiązujący 2-letni przy 2 godzinach tygodniowo z historji powszechnej: Historja Średniowieczna, ujmująca całokształt epoki oraz Straożytna i Nowożytna, prowadzone monograficznie (wykładanie przedmiotu w całokształcie lub fragmentami pozostawione jest do uznania profesorów); z Historji Polski: w dwu całkowitych kursach ujęta Historja Średniowieczna i Nowożytna. Jednoroczny kurs przy 2 godzinach tygodniowo obejmuje t. zw. Wstęp do historji średniowiecznej, czyli wskazówki metodologiczne i podstawowe wiadomości z nauk pomocniczych, oraz jednoroczny kurs przy 1 godzinie tygodniowo, obejmujący Wskazówki metodologiczne z zakresu historji nowożytnej. W kursach jednorocznych przy 2 godzinach tygodniowo ujmują całokształt przedmiotu Historja ustroju Polski, Historja gospodarcza Europy Zachodniej i Historja gospodarcza Polski. Dla nauczycieli obowiązujące są jednoroczne kursy przy jednej godzinie tygodniowo metodyki nauczania historji i nauki o Polsce współczesnej. Przy niektórych wykładach stosowany jest system rotacji, i dlatego wygłaszane są co drugi rok.

Poza wykładami i egzaminami z nich słuchacze Kolegjum obowiązani są do pracy w istniejących Seminarjach, dwu do wyboru z historji starożytnej, Polski, powszechnej nowożytnej i gospodarczej.

Układ pracy na Kolegjum, poza zadaniem ogólnem i zasadniczem przygotowania do dalszych studjów historycznych ma praktyczny cel podwójny: daje podstawę dla wykształcenia w zakresie historji nauczycielowi szkoły powszechnej [1]), umożliwiającą mu dalsze samokształcenie, oraz obejmuje przedmioty historyczne ogólne, z których egzamin słuchacz zdać jest obowiązany dla uzyskania świadectwa, odpowiadającego magisterskiemu a upoważniającego go do egzaminu na nauczyciela szkoły średniej [2]).

---

[1]) Okólnik Ministra W. R. i O. P. 1/XII 1928: „przyznaję kwalifikacje dodatkowe... nauczycielom publicznych szkół powszechnych, którzy oprócz przepisanych kwalifikacyj zawodowych... przedstawią świadectwa z ukończenia dwuletniego Collegium (historycznego) Wydziału Humanistycznego... Wolnej Wszechnicy Polskiej... Zarazem uznaję świadectwo z ukończenia powyższych Collegiów... jako specjalny egzamin zawodowy, uprawniający w myśl artykułu 45 ustawy uposażeniowej... do otrzymania osobnego dodatku".

[2]) Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. 2/IV 1926 w sprawie programu studjów i egzaminów w zakresie historji na stopień magistra filozofji. Egzaminy ustne z zakresu historji obowiązujące każdego studenta: Zasady metody badań historycznych, podstawowe wiadomości z nauk pomocniczych oraz źródeł historycznych w zakresie historji Polski. Dzieje starożytne. Dzieje średniowieczne polskie i powszechne Dzieje nowożytne i nowoczesne Polski i powszechne. Główne zasady nauk filozoficznych. Wszystkie powyżej wskazane przedmioty znajdzie słuchacz w wykładach i ćwiczeniach seminaryjnych na Kollegjum 2-letniem, z którego może

Poza Kolegjum dalsze dwuletnie studja obejmują szereg przedmiotów z zakresu historji, wykładanych na różnych Wydziałach Wszechnicy (w większości na Humanistycznym), traktowanych przeważnie monograficznie, oraz przedmioty pomocnicze i pokrewne, z uwzględnieniem potrzeb przyszłych nauczycieli, nietylko historji ale również nauki o Polsce współczesnej. Należą tu wykłady (niektóre połączone z ćwiczeniami) monograficzne z historji politycznej: Powszechnej, Polski i Żydów, z historji kultury: Historja kultury, Historja kultury starożytnego wschodu, Historja sztuki, Historja muzyki, Historja filozofji, Historja materjalizmu nowożytnego, Historjozofja, Historja literatury staropolskiej, Historja idej politycznych XIX wieku, Historja pracy oświatowej w XIX w.; z dziedziny społeczno-gospodarczej: Wstęp do nauk społecznych, Socjologja, Polityka społeczna, Historja Handlu, Historja doktryn ekonomicznych, Międzynarodowa polityka gospodarcza, Statystyka życia gospodarczego i pracy; z zakresu prawa: Historja ustawodawstw zachodnio-europejskich, Prawo konstytucyjne; z nauk pomocniczych: Etnologja, Archeologja, Antropologja, Geografja gospodarcza, Antropogeografja, Statystyka ogólna i statystyka ludności.

Przy doborze, uzupełnianiu wykładów monograficznych brane są pod uwagę potrzeby słuchaczy-historyków, związane z metodą pracy naukowej oraz natury praktycznej. Wobec uzyskania przez Wszechnicę prawa dla słuchaczy zdawania egzaminów równoważnych z magisterskim, uwzględnione zostały wszystkie przedmioty, których znajomość jest potrzebna przy tych egzaminach t. zn. uwzględnione potrzeby praktyczne przyszłych nauczycieli. Przedewszystkiem jednak Wszechnica ma na uwadze w zakresie studjów historycznych przygotowanie przyszłych pracowników naukowych, za pośrednictwem wykładów monograficznych, specjalnych, wprowadzanie słuchaczy do pracy naukowo-twórczej; zwłaszcza zaś przenosi punkt ciężkeści na zajęcia praktyczne, ćwiczenia i seminarja, które mają na celu zaznajomienie słuchaczy z metodą, techniką pracy naukowej i wyćwiczenie w niej, zetknięcie ich ze źródłami, przygotowanie do samodzielnego z nich korzystania.

Aczkolwiek kandydaci na nauczycieli szkół średnich stanowią główny kontyngent słuchaczy historyków, to jednak na Wszechnicy przeważa pogląd, że dążenie do zdobycia tytułu magistra a następnie prawa nauczania nie wyklucza bynajmniej równoczesnej pracy teoretycznej badawczej, a nawet przeciwnie przygotowanie do zawodu nauczycielskiego powinno być ściśle związane z przygotowaniem do pracy naukowej. Co ważniejsza jeszcze, obok celów praktycznych, związanych z nowemi uprawnieniami, pozyskanemi przez Wszechnicę, uczelnia ta zachowuje dawny swój charakter uczelni wolnej, przeznaczonej dla wszystkich, którzy bez względu na swe formalne przygotowanie szkolne,

---

zdawać ogólny egzamin, t. zw. Komisyjny, zaliczony następnie przy egzaminie ostatecznym, odpowiadającym magisterskiemu.

Drugą część egzaminu stanowi do wyboru jeden z następujących przedmiotów: Pogłębiona znajomość pewnego okresu dziejów politycznych polskich lub powszechnych. Pogłębiona znajomość nauk pomocniczych historji. Geografja historyczna, która może być zastąpiona przez geografję gospodarczą. Jeden lub dwa z pośród egzaminów z historji politycznej jest piśmienny. Praca magisterska ma być wykonana na temat z dziedziny wybranej dla pogłębionych studjów. Studja dla powyższych egzaminów słuchacz może przeprowadzić w roku III i IV na Wszechnicy.

pragną pracować w zakresie wyższych studjów, specjalizować się w obranym kierunku. Dla słuchaczy tej kategorji istnieje egzamin typowy dla Wszechnicy, zachowany pomimo wprowadzenia nowego typu magisterjum, egzamin dyplomowy, oparty przedewszystkiem na samodzielnej pracy piśmiennej o charakterze monografji czy przynajmniej przyczynka naukowego. Egzaminy dyplomowe obejmują jeden przedmiot główny i dwa dodatkowe; praca dyplomowa należy do zakresu tego przedmiotu, który jest głównym egzaminu ustnego. Słuchacze-historycy specjalizować się i zdawać odpowiedni egzamin dyplomowy mogą w kierunku Historji powszechnej, Historji Polski, Historji gospodarczej, Historji sztuki.

Praca naukowa słuchaczy, pomimo zdecydowanych tendencyj Wszechnicy, utrudniona jest w dziedzinie historji przez brak odpowiednio zaopatrzonego w narzędzia warsztatu naukowego (co wynika z braku dostatecznego finansowego poparcia uczelni przez rząd i społeczeństwo), naskutek przeważającego typu słuchaczy, pracujących zawodowo i nie rozporządzających dostateczną ilością czasu na studja, wreszcie niekiedy naskutek niedostatecznego przeszkolenia uprzedniego, niewystarczającej znajomości języków i t. d. Stwierdzić jednak należy, że braki powyższe, aczkolwiek nieraz jeszcze dotkliwe, stopniowo są usuwane i praca w kierunku zasadniczych tendencyj Wszechnicy staje się możliwą i owocną.

Obok braków podkreślić należy dodatnie czynniki, sprzyjające pracy słuchaczy na Wszechnicy. Przedewszystkiem zasadniczy typ słuchacza Wszechnicy pod względem wyrobienia życiowego stoi wyżej niż przeciętnego studenta. Słabszy napływ słuchaczy niż na uniwersytetach państwowych umożliwia im bliskie bezpośrednie zetknięcie z profesorami na ćwiczeniach, seminarjach, do których każdy słuchacz od chwili wstąpienia do uczelni może się dostać i gdzie prowadzona jest ożywiona praca pod kierunkiem profesorów. Sale wykładowe i seminaryjne we własnym Wszechnicy gmachu w Warszawie, przy ul. Opaczewskiej są obszerne, jasne, wygodnie urządzone. Bibljoteki zaopatrzone są słabiej niż uniwersyteckie pod względem ilościowym, jakościowo jednak zbiory przedstawiają dobór książek najlepszych i najnowszych, posiadają czasopisma naukowe, polskie i obce. Bibljoteka łódzka, powstała zaledwie przed paru laty, posiada obecnie kilka tysięcy tomów, wśród których ogromną przewagę mają dzieła historyczne (m. in. księgozbiór prof. Czermaka, oraz zlikwidowanej Szkoły Nauk Politycznych w Łodzi). Do historji sztuki Wszechnica posiada wyjątkowo bogaty i dobrany zbiór przezroczy, pozostały po prof. Trojanowskim. W Warszawie bibljoteka Seminarjum Historycznego, (które posiada własny wygodny lokal), złożona przeważnie z literatury do historji Polski, jest obecnie w okresie uzupełniania innych działów literatury historycznej; czytelnia Seminarjum jest otwarta codziennie i dostępna dla wszystkich słuchaczy W. W. P., pod kontrolą dyżurujących samych słuchaczy.

Wyrazem ożywienia pracy w zakresie studjów historycznych na Wszechnicy jest założenie Kół Historyków słuchaczy Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie i w Łodzi, które to Koła zgłosiły akces i zostały przyjęte w roku bieżącym do Związku Kół Historyków Studentów Uniwersytetów Rzeczypospolitej Polskie.

XII. 1931 r.

W dalszym ciągu ankiety drukowanej w Nr. 1 „Biuletynu“ ogłaszamy poniższe uwagi P. Prof. Dr. Wałka-Czerneckiego.

Red.

UWAGI O STOPNIACH NAUKOWYCH I EGZAMINACH NA WYDZIALE HUMANISTYCZNYM.

1°) Obecnego magisterjum nie uważam wcale za stopień naukowy, albowiem wynik wymaganych do uzyskania tego stopnia egzaminów oraz pracy nie stanowi żadnego kryterjum kwalifikacyj naukowych kandydata.

2°) Uważam, iż powinien istnieć tylko jeden stopień naukowy, mianowicie doktorat, dający świadectwo, że kandydat jest ukwalifikowany do samodzielnej pracy naukowej. Doktorat nowego typu w Polsce odpowiada naogół wymaganiom, jakie należy stawiać dla uzyskania stopnia naukowego. Możnaby jednak jeszcze bardziej przesunąć punkt ciężkości na pracę doktorską, egzamin ustny zaś zastąpić przez publiczną obronę dysertacji.

3°) Zupełnie odmienne wymagania, niż dla stopnia naukowego udzielanego przez Uniwersytet, winny obowiązywać dla dyplomu kwalifikującego do pracy zawodowej w charakterze nauczyciela, bibljotekarza, archiwisty i t. p. Dla pracy tej nie są miarodajne uzdolnienia do samodzielnej pracy naukowej, lecz posiadanie pewnego określonego kompleksu wiedzy razem z umiejętnością praktycznego jej stosowania. Egzaminy zawodowe powinny być zorganizowane poza Uniwersytetem, aczkolwiek przy udziale uniwersyteckiego ciała nauczającego; dopuszczenie do tych egzaminów powinno być uzależnione od odbycia praktyki próbnej — jedno lub dwuletniej — w dotyczącym zawodzie.

4°) Zarówno ewentualny egzamin doktorski, jak egzaminy zawodowe powinny być zdawane w całości za jednym razem, w żadnym zaś wypadku nie powinny być dzielone na więcej, niż dwie części, przyczem maksymalny okres czasu oddzielającego je nie powinien przekraczać pół roku.

5°) Obecny system egzaminów magisterskich uważam za nieracjonalny w najwyższym stopniu i szkodliwy dla osiągnięcia zasadniczych celów studjum uniwersyteckiego, zarówno o ile chodzi o przygotowanie do pracy naukowej, jak do pracy zawodowej. Przy obecnym systemie, który da się określić jako system egzaminów w permanencji, mło-

dzież pracuje nie dla zdobycia solidnego wykształcenia, opartego o prawdziwe zamiłowanie do przedmiotu studjów, lecz dla uzyskania zaświadczenia egzaminacyjnego.

6°) Obecny system doprowadził do bardzo znacznego ograniczenia, a w pewnych działach niemal do unicestwienia wolności uczenia się, która dawniej wyróżniała fakultety reprezentujące wiedzę teoretyczną (humanistyczny, matematyczno-przyrodniczy) od fakultetów zorjentowanych bezpośrednio w kierunku praktycznym (prawo, medycyna etc.). Uważam za konieczne przywrócenie tej wolności w możliwie najszerszym zakresie, do tego zaś nieodzowne jest zlikwidowanie zupełne dzisiejszego magisterjum.

dr. Tadeusz Walek-Czernecki
Profesor Uniwersytetu Warszawskiego.

Warszawa, 12 stycznia 1931.

Dla zaznajomienia słuchaczy naszych Uniwersytetów ze studjami historycznemi zagranicą, redakcja wprowadziła dział informacyjny, w którym podawane będą wiadomości o studjach historycznych na Uniwersytetach obcych. Obecnie drukujemy o studjach historycznych w Austrji, Bułgarji, Czechosłowacji, Rumunji i na Węgrzech. *M. Sz.*

STUDJUM HISTORYCZNE W AUSTRJI.

Austrja posiada trzy Uniwersytety: w Wiedniu, Innsbrucku i Gratzu. Wszystkie te trzy Uniwersytety posiadają studjum historyczne.

Słuchacz zapisany na historję musi przerobić przez dwa semestry ćwiczenia proseminaryjne t. zw. Einleitung in die Geschichtswissenschaft; przy końcu drugiego semestru składa kollokwjum, w razie jego pomyślnego wyniku może być przyjęty na seminarjum. Po czterech latach studjów można przystępować do zdawania doktoratu. Doktorat zorganizowany jest dokładnie w taki sam sposób, jak dotychczas w Polsce. Po przyjęciu przez referenta i koreferenta pracy doktorskiej (niema obowiązku uprzedniego ogłoszenia jej drukiem) doktorant zdaje dwa rygoroza: rygorozum wielkie przed komisją, złożoną z dwóch profesorów historji i profesora przedmiotu pobocznego (wybór przedmiotu pobocznego zależy od doktoranta), rygorozum małe przed dwoma profesorami filozofji.

Doktorat jest tylko stopniem naukowym i praktycznego znaczenia nie posiada.

Prawo nauczania w szkołach średnich wydaje Instytut Pedagogiczny. Po uzyskaniu absolutorjum po czterech latach studjów kandydat musi przejść roczną praktykę jako suplent gimnazjalny, poczem dopiero może zdawać przepisane egzaminy pedagogiczne. Dopiero wtedy uzyskać może nominację na nauczyciela gimnazjalnego.

Kandydaci na archiwistów, a także bibljotekarzy, muszą ukończyć Instytut Austrjacki dla Studjów Historycznych — Institut für österreichische Geschichtsforschung. Założony w 1854 r. na wzór paryskiej École des chartes Instytut wykształcił już pokaźną liczbę wybitnych paleografów, dyplomatyków i archiwistów. Po przesłuchaniu czterech

semestrów na Uniwersytecie można być zaliczonym w poczet słuchaczy Instytutu. Studja w Instytucie trwają trzy lata.

W praktyce więc studjum historyczne zarówno dla archiwistów jak i dla nauczycieli trwa w Austrji przynajmniej pięć lat.

Dr. Janusz Pajewski.

STUDJA HISTORYCZNE W BUŁGARJI.

Założenie Uniwersytetu w Sofji stało się możliwe po zrzuceniu jarzma tureckiego w r. 1878. Najstarszym wydziałem Uniwersytetu w Sofji był wydział humanistyczny, który nosi nazwę „Wydziału historyczno-filologicznego". Początkowo studjum historyczne było połączone z geografją, dopiero w r. 1925 postanowieniem Rady Akademickiej historja została wyodrębniona. Obecnie w nauce historji w Uniwersytecie Sofijskim specjalnie są uwzględniane archeologja przedhistoryczna i archeologja klasyczna, zwłaszcza ostatnia dzięki istnieniu Muzeum Archeologicznego w Sofji, gdzie zebrane są bogate zbiory z zakresu kultury helenistycznej i panowania rzymskiego na półwyspie Bałkańskim. Pozatem wykładane są następujące przedmioty: Historja Starożytna, Historja Średniowieczna, Historja nowożytna i nowoczesna, Historja Bizancjum w związku z czem wykładane są dzieje Serbji, Rumunji, Turcji oraz w szczególności dzieje Bułgarji.

Uprawnieni do zapisywania się na Wydział Historyczno-Filologiczny Uniw. w Sofji, są absolwenci gimnazjów klasycznych (z greką i łaciną) i półklasycznych (z łaciną), ci ostatni zobowiązani są do egzaminu z jęz. greckiego.

Liczba słuchaczy studjujących historję na Uniwersytecie Sofijskim jest niewielka około 20 osób rocznie, studja zaś trwają 8 semestrów czyli 4 lata.

Egzaminy w zakresie historji w Uniwersytecie Sofijskim składają się z 2 części oraz znajomości jednego języka nowożytnego (francuski, niemiecki lub angielski), po ukończeniu 4 semestrów (czyli 2 lat) student ma prawo zdawać część pierwszą, składającą się z archeologji przedhistorycznej, archeologji klasycznej, historję starożytną i historję średniowieczną; drugę część egzaminu stanowi historja Bułgarji i historja Serbji, Rumunji lub Turcji. Po przesłuchaniu 8 semestrów i złożeniu powyższych egzaminów, student otrzymuje dyplom uprawniający do nauczania w szkołach średnich Bułgarji.

Istnieje również w Uniwersytecie Sofijskim „Koło historyków", które urządza zebrania naukowe, organizuje wycieczki i t. p.

Dn. 6. V. 1931 r. *Dymitr Kosew.*

STUDJA HISTORYCZNE W CZECHOSŁOWACJI.

Nauki historyczne są reprezentowane na wszystkich pięciu uniwersytetach w Czechosłowacji, a mianowicie: na czeskim im. Karola i niemieckim w Pradze, im. T. G. Masaryka w Bernie i na uniwersytecie im. Komenskego w Bratysławie.

Uprawnieni do zapisywania się na wydziały filozoficzne uniwersytetów czeskosłowackich są abiturjenci wszystkich gimnazjów państwowych i samorządowych (prywatnych szkół średnich w Czechosłowacji niema).

Na wydziale filozoficznym Uniwersytetu im. Karola w Pradze są obsadzone następujące katedry historyczne: dziejów czeskich (Prof. Novotný i Prof. Pekař), historji Europy Wschodnie (Prof. J. Bidlo), historji Europy Zachodniej (Prof. Šusta), nauk pomocniczych historji (Prof. Friedrich), historji kultury (Prof. Zíbrt), historji sztuki (Prof. Birnbaum i Prof. Matějček), historji starożytnej (Prof. Dobiaš) i in.

Studja uniwersyteckie w zakresie historji trwają 8 semestrów czyli 4 lata; poczem student przystępuje do egzaminu nauczycielskiego lub doktorskiego.

Kandydaci na stopień nauczycieli szkół średnich na początku czwartego roku studjów składają egzamin filozoficzno-pedagogiczny, po ukończeniu zaś studjów i przedłożeniu pracy dyplomowej obowiązuje egzamin piśmienny i ustny z całokształtu dziejów (składany przed komisją złożoną z 2 profesorów), oraz egzaminy z gramatyki i literatury czeskiej i jęz. greckiego lub francuskiego.

Stopniem naukowym na uniwersytetach czechosłowackich jest doktorat, który można uzyskać po czterech latach studjów, przedstawieniu rozprawy doktorskiej (przyjętej przez dwóch profesorów) i złożeniu rygorozum głównego z historji oraz pobocznego z filozofji.

System powyższy organizacji studjów uniwersyteckich ostatnio uległ zmianie, o której poinformujemy czytelników „Biuletynu" w następnym numerze.

Istnieją również w Czechosłowacji specjalne szkoły: archiwalna i bibljoteczna, przeznaczone dla kandydatów służby archiwalnej i bibljotecznej, ta ostatnia jest bardzo wysoko postawiona.

Wreszcie przy uniwersytecie Karolowym w Pradze istnieje „Klub Historyczny", którego członkami są studenci i osoby prywatne. Klub ten rozwija bardzo żywą działalność urządzając odczyty, utrzymuje bibljotekę i ogłasza wydawnictwa naukowe z zakresu historji.

František Fišer

STUDJA HISTORYCZNE W RUMUNJI.

Rumunja ma pięć Uniwersytetów: w Jassach, Bukareszcie, Czerniowcach, Klużach i Kiszeniewie; z tych zaś tylko trzy posiadają wszystkie wydziały. Wszystkie natomiast uniwersytety rumuńskie mają katedry nauk historycznych, obejmujące całokształt historji, lecz przedewszystkiem uwzględniane są dzieje Rumunji i państw sąsiednich. Nauka historyczna w Rumunji ma duże znaczenie; położenie zaś geograficzne i przeszłość narodu rumuńskiego, otoczonego zewsząd Słowianami była przedmiotem badań różnych historyków. Kwestja powstania państwa i narodu rumuńskiego jest i dziś jeszcze, poniekąd, niezupełnie wyjaśniona, wobec czego nauka historyczna w Rumunji musiała odegrać poważną rolę w życiu naukowem i rozwoju państwa.

Student zapisany na historję musi uczęszczać na wykłady w przeciągu trzech lat, które odbywają się kolejno w ten sposób, aby w ciągu okresu 4-letniego. profesor mógł skończyć swój przedmiot. Wykłady te są stenografowane i odbijane w formie skryptów dla użytku słuchaczy; prócz wykładów student musi odbyć ćwiczenia seminaryjne w ciągu 3 lat i wykonać prace seminaryjne. Po ukończeniu uniwersytetu rumuńskiego kandydat otrzymuje licencjat w zakresie historji, uzyskanie powyższego stopnia naukowego uwarunkowane jest odbyciem 4-letnich studjów, oraz złożeniem pracy i egzaminów licencjalnych. Licencjat w zakresie historji może być trojakiego rodzaju: z historji narodowej Rumunji, historji nowożytnej i historji starożytnej, w przeciwieństwie do systemu magisterskiego w Polsce obejmującego całokształt historji. W czasie studjów kandydat musi złożyć 9 egzaminów z zakresu historji i 18 z innych przedmiotów (egzaminy te są podobne do kollokwjów, które istniały u nas poprzednio — przypisek Redakcji), oraz napisać trzy prace seminaryjne. Wszystkie egzaminy w Rumunji odbywają się publicznie, zaś końcowy egzamin licencjalny odbywa się przed komisją złożoną z trzech profesorów. Uzyskanie dyplomu licencjalnego uprawnia do prowizorycznego nauczania w gimnazjum, pełne prawo nauczania w gimnazjach rumuńskich udzielane jest po złożeniu dodatkowego egzaminu pedagogicznego. Doktorat w zakresie historji można uzyskać po upływie 2 lat od uzyskania licencjatu i złożeniu rozprawy oraz egzaminu z zakresu pracy doktorskiej. Organizacji naukowej studentów historyków na uniwersytetach rumuńskich niema, są tylko organizacje wydziałowe.

Dr. Teodor Holban.

STUDJUM HISTORYCZNE NA WĘGRZECH.

Węgry posiadają cztery Uniwersytety: w Budapeszcie, Debreczenie, Pécs (Pięćkościołów) i Szeged. Uniwersytet w Szeged jest to dawny Uniwersytet w Kolozsvàr (Klausenburg, po rumuńsku Cluj), założony przez Stefana Batorego, a po traktacie w Trianon, przeniesiony do Szeged. Uniwersytet w Pécs mieścił się przed rokiem 1919 w Pozsony Uniwersytet w Pécs mieścił się przed rozbiorem Węgier w Pozsony Filozoficzny (t. j. Wydział Humanistyczny i Matematyczno-Przyrodniczy połączony w ten sposób, jak to miało miejsce w Warszawie przed rokiem szkolnym 1927/8).

Wykłady na Uniwersytetach węgierskich mają prawie wyłącznie charakter ogólny (np. historja nowożytna Węgier, historja nowożytna powszechna, dzieje szkolnictwa na Węgrzech i t. p.). Naogół wykłady te powtarzają się mniejwięcej co cztery lata (np. prof. Domànovszky, zajmujący w Budapeszcie katedrę historji kultury, wykłada kolejno historję sądownictwa węgierskiego, historję gospodarczą Węgier, dzieje oświaty i rozwój życia społecznego na Węgrzech). W ten sposób każdy student w czasie czterech lat studjów przesłucha wszystkie te przedmioty. Niektórzy tylko profesorowie prowadzą niekiedy wykłady monograficzne t. zw. małe kolegjum.

Studenci ubiegający się o stypendjum muszą przy końcu każdego semestru składać kollekwjum z 12 przynajmniej godzin tygodniowo.

Uniwersytety węgierskie wydają tylko jeden stopień doktora. Doktorat można otrzymać po czterech latach studjów. Rozprawa doktorska musi być uprzednio ogłoszona drukiem. Rygorozum jest tylko jedno i trwa dwie godziny. Składa się je przed komisją, złożoną z trzech profesorów. Członkami komisji egzaminacyjnej są zasadniczo profesorowie historji (np. nauki pomocnicze, historja średniowieczna, historja kultury). Można jednak obok dwóch przedmiotów historycznych składać rygorozum z trzeciego przedmiotu — z filologji łacińskiej lub geografji.

Osoby pragnące uzyskać prawo nauczania w szkołach średnich muszą przejść, równolegle ze studjami uniwersyteckiemi, czteroletni kurs w Instytucie Pedagogicznym. Po dwóch latach studjów kandydaci zdają egzamin (pedagogiczny!) z historji starożytnej, historji średniowiecznej Węgier i literatury węgerskiej. Po czterech latach studjów obowiązuje egzamin z historji powszechnej średniowiecznej i nowożytnej, historji nowożytnej Węgier i przedmiotu pobocznego. Po odbyciu rocznej praktyki, jako suplent gimnazjalny, kandydat zdaje ostateczne egzaminy z pedagogji i filozofji, poczem dopiero może uzyskać nominację na nauczyciela szkoły średniej.

Dr. Janusz Pajewski.

PROTOKÓŁ VII ZJAZDU ZWIĄZKU KÓŁ HISTORYKÓW S.U.R.P. W WARSZAWIE Dn. 1, 2, 3, 4 LUTEGO 1931 r.

1 lutego 1931 r.

Zjazd rozpoczął się dnia 1 lutego 1931 r. Mszą Św. w kościele Św. Anny o godz. 10.30, poczem w auli Uniwersytetu odbyło się uroczyste otwarcie Zjazdu.

Zjazd otworzył o godz. 11.30 w imieniu Komitetu Wykonawczego kol. Michał Szulkin, witając przybyłych delegatów, następnie zaproponował następujący porządek dzienny:

1. Zagajenie przewodniczącego Komitetu Wykonawczego.
2. Przemówienie powitalne p. Dziekana Wydz. Hum. Prof. D-ra Oskara Haleckiego.
3. Wybór Prezydjum Zjazdu.
4. Wybór Komisji Rewizyjnej.
5. Sprawozdanie Komitetu Wykonawczego.
6. Sprawozdania poszczególnych Kół.

Następnie p. Dziekan Wydz. Hum. Prof. D-r Oskar Halecki wygłosił przemówienie powitalne.

W imieniu Konwentu Senjorów kol. Michał Szulkin poprosił na przewodniczącego Zjazdu kol. Widerszala Ludwika.

Prezydjum Zjazdu ukonstytuowało się w sposób następujący:

Przewodniczący: kol. Widerszal Ludwik (Warszawa), I wice-przewodniczący kol. Kania Jan (Kraków), II wice-przewodniczący kol. Kramarzówna Zofja (Lublin), sekretarz kol. Kruszewska Stanisława (Wilno).

Kol. Szulkin w imieniu Konwentu Senjorów proponuje na przewodniczącego Sekcji:

Samokształceniowej — kol. Strączyńskiego (Poznań).
Pracy Zbiorowej — kol. Patrynównę (Lwów).
Komisji Statutowej — kol. Tumidajskiego (Kraków).
Komisji Rewizyjnej — jako przewodniczącego — kol. Szuberta (Poznań)—jako członków—kol. Ligęzę (Kraków) i kol. Harsiga (Lwów).
Kandydatury przechodzą jednogłośnie.

W imieniu Komitetu Wykonawczego Z. K. H. S. U. R. P. kol. Widerszal Ludwik składa sprawozdanie z działalności. Stwierdza on, że Komitet Wykonawczy w roku sprawozdawczym uważał za swoje pierwsze zadanie realizację zaleceń i postanowień ostatniego Zjazdu Kół Historyków S. U. R. P. w Lublinie z r. 1930. Podzielić je można na 4 grupy: Pierwszem zadaniem były starania o legalizację Statutu Związku, sprawa ta definitywnie nie została jeszcze załatwiona. Drugiem zadaniem było zbadanie stosunków Związku Kół Historyków S.U.R.P. do O. Z. A. K. N. Trzeciem zadaniem było zwrócenie się do profesorów historji z ankietą w sprawie wykazania ujemnych stron obecnego systemu egzaminów magisterskich. Wyniki ankiety ogłoszone zostały drukiem w Nr. 1 Biuletynu — organie Z. K. H. S. U. R. P., którego wydanie było czwartem zadaniem Związku. Nie udało się doprowadzić do skutku drugiego na większą skalę wydawnictwa Indeksu do „Volumina Legum".

Następnie przystąpiono do sprawozdań poszczególnych Kół: W imieniu Koła Krakowskiego składa sprawozdanie kol. Kania Jan. Za Koło Lubelskie — kol. Kramarzówna Zofja, za Koło Lwowskie — kol. Duch Józef, za Koło Poznańskie — kol. Pomykaj Stanisław, za Koło Warszawskie — Rusjan Lucjan, za Koło Wileńskie — kol. Kompielska Anna. O godzinie 1-szej kol. przewodniczący zamyka I plenum.

II PLENUM.

Kol. Widerszal otwiera o godz. 16 — II zebranie plenarne proponując następujący porządek dzienny:

1. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
2. Dyskusja nad sprawozdaniami Komitetu Wykonawczego i Komisji Rewizyjnej.
3. Dyskusja nad sprawozdaniami poszczególnych Kół.

Porządek dzienny został przyjęty jednogłośnie.

Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej składa kol. Szubert.

Komisja Rewizyjna stwierdza zupełną ścisłość i porządek. W formie zlecenia zwraca się do przyszłego skarbnika, by kwity dochodowe oraz rozchodowe gromadził osobno. Zaleca się też na przyszłość prowadzenie kwitarjusza dochodów. W prowadzeniu ksiąg protokółów Zarządu zaleca się większą staranność. Komisja Rewizyjna zwraca uwagę Komitetowi Wykonawczemu Z. K. H. S. U. R. P. na zbyt wysoką cenę sprzedaży biuletynu w stosunku do cen druku.

W dyskusji nad sprawozdaniami Komitetu Wykonawczego i Komisji Rewizyjnej zabrał głos kol. Szulkin odpierając zarzut, że biuletyny sprzedawane były za drogo.

Kol. Szubert zabiera głos w kwestji zapytania — czy Związek poczynił starania co do porozumienia się z Kołami Historyków zagranicą.

Kol. Szulkin odpowiada, że starania w tym celu poczynił już Komitet Wykonawczy w Lublinie, lecz nie przyniosły one pożądanego rezultatu, gdyż zagranicą Kół Historyków jako Stowarzyszeń naukowych nie ma, z wyjątkiem Kół Prawników.

Kol. Miklaszewska oświadcza, że Zjazd Kół Prawniczych zwołany do Brukseli w celu międzynarodowego porozumienia się nie udał się, co może stwierdzić przewodniczący O. Z. A. K. N. kol. Bajer.

Kol. Przewodniczący oświadcza, iż zasięgał informacyj w Sekretarjacie Federacji Historyków Eur. Wsch. co nie dało pozytywnych danych.

Kol. Miklaszewska oświadcza, iż również zasięgała informacyj, lecz niestety bez skutku, można się jeszcze porozumieć przez O. Z. A. K. N.

Kol. Szulkin stwierdza, iż Kół Historyków zagranicą jako-takich niema, porozumiewał się w tym względzie z profesorami.

Kol. Herbst oświadcza, iż w krajach Skandynawskich takich Kół nie ma.

Kol. Pleśniewicz podaje do wiadomości, iż w Czechosłowacji podobnież takowe Koła nie istnieją.

Kol. Rusjan stwierdza, że na Węgrzech podobnych Kół nie ma.

Kol. Miklaszewska oznajmia, iż zagranicą istnieją ogólne organizacje humanistyczne oraz doradza nawiązanie kontaktu z niemi.

Kol. Kania zwraca uwagę, że przedewszystkiem należy nawiązać kontakt z Kołami Historycznemi w Polsce. We Lwowie istnieje przy Un. J. K. Koło Historyków-gospodarczych, z którymi należy przedewszystkiem się porozumieć.

Kol. przewodniczący wyjaśnia, że Komitet Wykonawczy byłby zwrócił się do Koła Historyków Gospodarczych we Lwowie, gdyby wiedział o ich organizacji.

Kol. Szubert: zapytuje, jaki jest stosunek Związku Kół Historyków S. U. R. P. do O. Z. A. K. N.?

Kol. przewodniczący wyjaśnia, iż sprawa ta będzie rozpatrywana na Komisji Statutowej, gdyż wiąże się ze zmianą statutu Związku. Następnie zwraca się do Kół: Lwowskiego i Poznańskiego z zapytaniem o wynik poszukiwań w dzienniku korespondencyj. Kol. Duch i Kol. Stronczyński, oświadczają, że pomimo, iż listy były wysłane w dzienniku korespondencyj wciągnięte nie są.

Przewodniczący stwierdza, wobec powyższego, iż listy owe nie nadeszły. Kol. Tumidajski proponuje przejść do porządku dziennego, gdyż zagubienie się listów nie jest winą Komitetu Wykonawczego, w którego interesie leżało załatwienie tych spraw.

Przewodniczący Komisji Rewizyjnej stawia wniosek o udzielenie absolutorjum Komitetowi Wykonawczemu. Wniosek brzmi: „Komisja Rewizyjna w składzie kol. Szuberta — jako przewodniczącego i kol. kol. Heisiga i Ligęzy — jako członków, po przeglądnięciu ksiąg: kasowej, protokółów zebrań i dziennika podawczego stwierdziła w nich porządek i stawia wniosek o udzielenie absolutorjum ustępującemu Zarządowi".

Kol. Tumidajski stawia wniosek o przyjęcie wniosku Komisji Rewizyjnej przez aklamację. Koło Poznańskie sprzeciwia się aklamacji, wobec czego przewodniczący zarządza głosowanie nad wnioskiem Komisji Rewizyjnej. Wynik głosowania:

za wnioskiem głosów 12
sprzeciwia się „ —
wstrzymuje się „ 4

Wniosek przeszedł znaczną większością.

Z kolei przystąpiono do dyskusji nad sprawozdaniami poszczególnych Kół. Głos zabiera kol. Szulkin stwierdzając, że sprawozdania naogół są mierne i małomówiące. Zauważa, że praca w Kołach podąża w trzech kierunkach: w kierunku naukowym, samopomocowym i towarzyskim. W porównaniu z latami ubiegłemi da się zauważyć zmiana na gorsze, wyjątek stanowi tutaj Koło Warszawskie. Inne Koła poświęcają się zbytnio pracy samopomocowej z zaniedbaniem naukowej. Zmianę na gorsze spowodował system egzaminów magisterskich. Koło Historyków winne być odtrutką przeciw obecnemu systemowi egzaminów. Największem zadaniem Kół winno być pogłębienie wiedzy, podtrzymywanie życia naukowego, praca zaś samopomocowa nie powinna być podstawą życia w Kołach.

Kol. Szubert sądzi, że charakter naukowy Kół nie jest istotny, gdyż zwykle system pracy w Kołach jest przystosowany do systemu egzaminów magisterskich i może ulec zmianie dopiero ze zmianą systemu egzaminów.

Kol. Olędzki zapytuje się, czy głębsze rozwinięcie samopomocy nie jest pogłębieniem nauki?

Kol. Szulkin odpowiada, że praca naukowa i samopomocowa są to dwie rzeczy odrębne. Praca naukowa to jest zajmowanie się zagadnieniami nie związanemi z egzaminami magisterskiemi. Co do życia towarzyskiego, to ono przeciwstawia się życiu naukowemu. Z chwilą gdy Koła rozwijają się naukowo, tętno życia towarzyskiego słabnie i odwrotnie.

Kol. Duch stawia wniosek formalny, iż ze względu na późną porę ograniczyć przemówienie jednego i tego samego mówcy do 3 razy.

Kol. Tumidajski wnosi poprawkę — 3 razy w jednej i tej samej sprawie. Za wnioskiem przemawia kol. Kejna, przeciw — kol. Szulkin. Przewodniczący poddaje wniosek pod głosowanie, wniosek przechodzi prawie jednomyślnie, gdyż contra jest tylko 1 głos. W dalszym ciągu głos w dyskusji zabiera kol. Tumidajski uważając, że nadanie tego lub owego charakteru Kołu nie wymaga specjalnego zastanowienia się, a wytwarza się samo przez się. Wydawanie skryptów nie jest pracą naukową. Ograniczenie działalności Kół do wydawania skryptów — to zabicie pracy naukowej Koła. Zresztą możeby jednak praca naukowa o charakterze samopomocowym wpłynęłaby na rozwinięcie żywotności Kół.

Kol. Strończyński pyta — dlaczego Koła, w których się rozwija praca naukowa, nie wypełniają wniosku VI Zjazdu w Lublinie o nadesłaniu sprawozdań prac seminaryjnych do Komitetu Wykonawczego. Następnie zaznacza, że sprawa skryptów nie jest pracą zabójczą dla Koła, gdyż słuchacze częstokroć nie mogą poradzić sobie z obcemi podręcznikami i tutaj właśnie skrypt przychodzi z pomocą. Koło Poznańskie prowadzi pracę tylko samopomocową i rozwija się coraz lepiej. Koło zasadniczo musi mieć trochę z każdego z 3 kierunków bo celem każdego

studenta jest skończenie nie tylko liczbowo lecz i jakościowo Uniwersytetu.

Kol. Tumidajski oświadcza, iż nieaktualnem jest przesyłanie sprawozdań w środku roku, w końcu roku akademickiego będzie skuteczniejsze.

Kol. Szacki uważa, że Koła Historyków winny się rozwijać trzema drogami: naukową, samopomocową i towarzyską. Harmonja tych dróg prowadzi do żywego rozwoju Kół. W tym kierunku właśnie podąża Koło Wileńskie.

Kol. Olędzki wypowiada się również za skorzystaniem trzech dróg działalności Kół.

Kol. Tumidajski stwierdza, że wydanie skryptów obcych podręczników jest zabójcze, pożądanem by było by student przyswoił sobie znajomość obcych języków i czytał dzieła w oryginale.

Następnie zwraca się z zapytaniem do Koła Poznańskiego, dlaczego wnioskodawcy nie wypełnili swego wniosku.

Kol. Wilder sądzi, że jeżeli wstąpiliśmy do Uniwersytetu, to poto by pracować naukowo, nie zaś by zdawać tylko egzamina, powinniśmy pogłębiać znajomość wiedzy, nauczyć się obcych języków. Wydawanie skryptów jest objawem ujemnym. Sprawami samopomocowemi winna się zajmować Bratnia Pomoc. Zadaniem zaś Kół Historyków nie jest pracować naukowo, ale nauczyć się jak należy pracować naukowo. Połączenie trzech kierunków pracy być może jest najlepsze.

Kol. Kania stwierdza, że w Kole Krakowskiem praca naukowa była połączona z pracą towarzyską. Życiu naukowemu Kół nie sprzyja obecny system egzaminów magisterskich, oraz w znacznym stopniu winne są temu same Zarządy. Koło Poznańskie utrzymuje, iż rozwija tylko działalność samopomocową, istnienie zaś sekcyj naukowych świadczy także o życiu naukowem Koła. Stawia zarzut Komitetowi Wykonawczemu, iż nie wydrukował poprawek statutu Zw. Kół Hist. S. U. R. P. wobec czego Koło Krakowskie domagając się przyśpieszenia terminu Zjazdu powoływało się na Statut dawny.

Kol. przewodniczący wyjaśnia, iż poprawki statutowe były uwzględnione w protokóle VI Zjazdu Zw. K. H. S. U. R. P. w Lublinie i natychmiast po Zjeździe rozesłane, na wydrukowanie zaś nowego statutu zabrakło funduszów.

Kol. Wilder zgłasza wniosek formalny nagły o zamknięcie listy mówców ze względu na spóźnioną porę.

Kol. Strończyński wypowiada się przeciw wnioskowi, za wnioskiem przemawia kol. Tumidajski, prostując go w sposób następujący, iż po wyczerpaniu listy mówców zapisanych do głosu uwzględnić głosy jednego delegata każdego Koła. Przewodniczący zarządza głosowanie nad nagłością wniosku kol. Wildera.

Za nagłością wniosku jest głosów	21
przeciw	2
wstrzymuje się	—

Następuje głosowanie nad wnioskiem kol. Tumidajskiego:

za wnioskiem głosów 25
przeciw —
wstrzymuje się 3

Głos zabiera kol. Mann, twierdząc, iż mamy inny pogląd na studja uniwersyteckie niż ogół studentów nie należących do Kół Historyków. Praca naukowa zajmuje wiele czasu dopomaga jej praca samopomocowa, ale ten kto poważnie myśli o pracy naukowej nie poprzestanie tylko na samopomocowej, nie tylko sięgnie do skryptów, ale i do opracowań szerszych. Sprawozdanie z działalności Koła Krakowskiego wskazuje na to, iż skoordynowanie dwóch kierunków prac jest całkiem możliwe.

Kol. Szacki stawia wniosek formalny, aby ograniczyć przemówienie mówców do 5 minut.

Kol. Stelmasiak prosi o przedłużenie przemówień do 10 minut.

Kol. Szacki na poprawkę się nie zgadza. Następuje głosowanie nad wnioskiem kol. Szackiego:

sprzeciwia się głos 1
wstrzymuje się głos 1

Wniosek przeszedł znaczną większością.

Kol. Stronczyński w odpowiedzi na zarzuty wyjaśnia, że nie dostarczenie sprawozdania ukończonych prac seminaryjnych jest winą tylko sekretarza.

Kol. Stronczyński uważa, że kierunek pracy Kołom Historyków nadaje prezes, praca naukowa, to jest samodzielna praca syntetyczna o jakiej w Kołach mowy być nie może, wszelka inna praca odtwórcza jest pracą samopomocową.

Kol. Stelmasiak sądzi, że spór właściwie się toczy o terminy. Samopomoc ma znaczenie czysto materjalne i należy do zakresu Bratniej Pomocy. Praca, o której mówimy jest samokształceniową, praca zaś samokształceniowa jest naukową sui generis. Nim się weźmiemy do twórczej pracy naukowej winniśmy przejść przez samokształceniową.

Kol. przewodniczący przywołuje kol. Stelmasiaka do porządku, gdyż termin upłynął, ponieważ napomnienie pozostało bezskuteczne, kol. przewodniczący prosi o zapisanie go do protokółu.

Kol. Szulkin cytuje zdanie prof. Chodynickiego, że o pracy naukowej w Kołach decyduje nie ilość, ale jakość i na to trzeba zwrócić uwagę. Kol. Kramarzówna mniema, iż o charakterze Koła decydują środowiska i jednostki.

Kol. Stelmasiak jest pełen uznania dla Koła Poznańskiego za pracę samokształceniową.

Kol. przewodniczący zamyka na tem obrady II plenum o godz. 19.30.

O godz. 21-ej odbyła się herbatka towarzyska Związku Kół Historyków S. U. R. P. w kamienicy ks. Mazowieckich, którą zaszczycili swą obecnością dziekan Oskar Halecki, prof. Handelsman, prof. Korduba oraz prof. Wałek.

2 luty 1931 r.

Dzień II Zjazdu był poświęcony obradom sekcyj.

O godzinie 10-ej do 13-ej obradowały Sekcja I Pracy Zbiorowej w Seminarjum Historycznem i Sekcja II Samokształceniowa w audytorjum Brudzińskiego. Od godz. 16-ej do 18-ej toczyły się obrady Komisji Statutowej w Seminarjum Historycznem, o godz. zaś 18-ej w audytorjum Brudzińskiego prof. dr. Wacław Tokarz wygłosił odczyt p. t. „Nadzieje i zawody przywódców powstania listopadowego".

3 luty 1931 r.

O godz. 9.30 grupa I udała się na zwiedzanie archiwum Głównego i bibljoteki Ordynacji Krasińskich oraz w dalszym ciągu toczyły się obrady Komisji Statutowej aż do godz. 16-ej z przerwą jednogodzinną.

III PLENUM.

O godz. 17-ej w lokalu Seminarjum Historycznego kol. Widerszal otworzył III Zebranie plenarne proponując następujący porządek dzienny:

1) sprawozdanie i wnioski Sekcyj,
2) wybór nowych władz,
3) wolne wnioski.

Porządek dzienny został przyjęty jednomyślnie.

Kol. Stronczyński składa sprawozdanie z obrad sekcji Samokształceniowej, jako jej przewodniczący. Wice-przewodniczącym Sekcji został kol. Rusjan, Sekretarzem kol. Wilder.

Kol. Kompielska wygłosiła referat p. t. „Regjonalizm w pracach Koła Wileńskiego", nad którym następnie toczyła się dyskusja.

Kol. Szacki przedstawił projekt reformy egzaminów magisterskich, opracowany przez członków Koła Wileńskiego o charakterze dyskusyjnym.

Kol. Szacki w imieniu delegacji wileńskiej złożył na Sekcji Samokształceniowej następujący *wniosek*, który Sekcja przedstawia Zebraniu plenarnemu: „Każde Koło ma utworzyć Komisję, która opracowałaby projekt reformy egzaminów magisterskich w porozumieniu się z podobnemi Komisjami innych Kół i przedstawić projekt na przyszłym Zjeździe". Wniosek przeszedł znaczną większością, przy wstrzymaniu się 4 głosów. Dezyderat: Byłoby pożądanem, by poszczególne Koła w swej pracy zwróciły większą uwagę na następujące postulaty: 1) pogadanki, 2) czytelnie, 3) wzajemną wymianę prelegentów.

Z Sekcji pracy Zbiorowej złożył sprawozdanie za kol. Patrynównę kol. Pomykaj. Sekcja obradowała w składzie następującym:

Przewodniczący — kol. Patrynówna, Wice-przewodniczący — kol. Szulkin, sekretarz — kol. Pomykaj.

Kol. Szulkin wygłosił referat p. t. „Praca w Kołach Historyków dawniej a dziś“. Referat stanowił zagajenie dyskusji. Do Prezydjum wpłynęły następujące wnioski:

W n i o s e k I. VII Zjazd Związku Kół Historyków S. U. R. P. nakłada obowiązek na Zarządy poszczególnych Kół nadsyłania do Redakcji „Biuletynu“ wykazu ukończonych prac seminaryjnych lub magisterskich, opartych na materjałach nowych z przytoczeniem źródeł na których zostały oparte w sposób następujący: 1) autor, 2) seminarjum na którem zostały wykonane, 3) materjał archiwalny i nieznany, 4) co nowego materjał wniósł.

Podpisano Michał Szulkin (Warszawa).

Przewodniczący zarządza głosowanie nad wnioskiem. Wniosek przeszedł znaczną większością przy wstrzymaniu się 2 głosów.

W n i o s e k II złożony z inicjatywy Koła Poznańskiego: Regulamin wydawania „biuletynu“ § 1. Związek Kół Historyków S.U.R.P. wydaje „biuletyn“ wychodzący w miarę możności co pół roku. § 2. Treść „biuletynu“ określa Komitet Redakcyjny. § 3. W skład Komitetu Redakcyjnego wchodzą: redaktor naczelny obierany przez Zjazd ogólny, redaktor miejscowy oraz sekretarz Redakcji. Redaktor naczelny jest stałym członkiem Komitetu Wykonawczego. § 4. Biuletyn ma obejmować działy: a) referaty i artykuły, b) informacyjny, c) przegląd piśmiennictwa, d) kronika Związku, e) bibljografja ukończonych prac seminaryjnych. § 5. Fundusz: a) dotacje Komitetu Wykonawczego, b) abonament członków Kół, e) sprzedaż w handlu księgarskim, d) subwencje specjalne.

Zjazd najbliższy zajmie się zmianami regulaminu wydawnictwa „biuletynu“ przystosowanego do potrzeb realnych.

Wniosek przeszedł większością, przeciw wnioskowi wypowiedziało się 5 głosów, wstrzymał się 1 głos. W związku z tem podany został wniosek, aby uzyskać fundusz na wydawnictwo biuletynu.

W n i o s e k III. „VII Zjazd Związku Kół Historyków S. U. R. P. nakłada obowiązek na Zarządy — członków Związku przeprowadzenia w miarę możności na swem najbliższem Walnem Zebraniu obowiązkowej przedpłaty dla każdego członka Koła organu Związku Kół Historyków S. U. R. P.

UWAGA: „Przedpłaty należy ściągać przy wpisie do Koła“.

(Kraków). *Kania Jan*

Sprawozdanie z Komisji Statutowej złożył kol. Tumidajski.

Skład Komisji ukonstytuował się następująco:

przewodniczący — kol. Tumidajski,
wice-przewodniczący — kol. Stronczyński,
sekretarz — kol. Kompielska.

Komisja Statutowa obradowała nad regulaminem obrad Zjazdu Związku Kół Historyków S. U. R. P., który został przyjęty jednomyślnie przez Zebranie plenarne.

Na Komisji Statutowej rozpatrywany był stosunek Związku Kół Historyków S. U. R. P. do O. Z. A. K. N. Kol. Stronczyński postawił następujący wniosek „VII Zjazd Historyków S.U.R.P. uchwala likwidację Związku Kół z dniem 4 lutego 1931 r. i przekształcenie go w autonomiczny wydział O. Z. A. K. N. pod nazwą, Związek Kół Historyków S. U. R. P.

Przewodniczący zarządził głosowanie imienne wobec równości głosów (6 : 6) kol. Tumidajski, jako przewodniczący rozstrzyga głosując przeciw wnioskowi.

Wniosek kol. Stronczyńskiego na Komisji Statutowej upadł.

Poprawki Statutowe zgłoszone przez Koło Poznańskie zostały cofnięte. Z kolei przystąpiono do punktu 2 wyboru nowych Władz. Kol. Kompielska ze względu na legalizację statutu proponuje, aby komitet Wykonawczy prowizorycznie nadal znajdował się w Warszawie, organizowaniem zaś przyszłego Zjazdu w Wilnie zajmie się Komitet Lokalny. W układaniu programu Zjazdu K. W. ma głos doradczy.

Koło Wileńskie na przewodniczącego Komitetu Wykonawczego podaje kandydaturę kol. Szulkina, która przechodzi znaczną większością głosów, przy wstrzymaniu się 2 głosów.

Wolne wnioski.

Kol. Stronczyński stawia wniosek następujący: „VII Zjazd Związku Kół Historyków S. U. R. P. uchwala likwidację Związku Kół Historyków S. U. R. P. w dniu 4 lutego 1931 r. i przekształcenie go w autonomiczny wydział O. Z. A. K. N. pod nazwą Związek Kół Historyków S. U. R. P.".

Kol. Przewodniczący zgadza się poddać wniosek pod głosowanie.

Kol. Kejna występuje przeciw działalności Zw. Kół Hist. S.U.R.P., oraz zwraca się z apelem do Koła Warszawskiego, aby nie zasłaniało się uchwałą Walnego Zgromadzenia przeciwną likwidacji.

Kol. Wilder stawia wniosek formalny — o przejście nad wnioskiem kol. Stronczyńskiego do porządku dziennego i o zamknięcie obrad.

Kol. Szulkin zgłasza wniosek następujący: „VII Zjazd Kół Historyków S. U. R. P. postanawia wezwać Zarządy Kół o poinformowanie się w sprawie likwidacji Związku." na Walnych Zgromadzeniach.

Kol. Strończyński zgadza się na skreślenie części wniosku. Wobec tego wniosek brzmi: „VII Zjazd Historyków S. U. R. P. uchwala likwidację Związku Kół Historyków S. U. R. P.".

Kol. Widerszal stwierdza, iż ze względu na odczyt prof. Handelsmana p. t. „Polska w historji Europy XIX w." mający się odbyć o godz. 18-ej w Audytorjum Brudzińskiego obrady należy przerwać i odłożyć do dnia następnego, poczem zamyka zebranie.

4 luty 1931 r.

Przewodniczący otwiera Zebranie o godz. 9-ej w lokalu Seminarjum Historycznego. Na porządku dziennym jest wniosek kol. Stronczyńskiego. Kol. Stronczyński wnosi poprawkę do wniosku, wobec tego

wniosek brzmi: „VII Zjazd Związku Kół Historyków S. U. R. P. uchwala likwidację Związku Kół Historyków S. U. R. P. z dniem 9 lutego 1931 r. i wybór Komisji Likwidacyjnej w skład który wchodzą po jednym delegacie z każdego Koła, którzy są upoważnieni do zlikwidowania i do zadecydowania o majątku i aktach Związku.

Kol. Szulkin proponuje odroczenie wniosku, na co kol. Strończyński się nie zgadza. —

Kol. Przewodniczący zarządza głosowanie nad wnioskiem — środowiskami.

Za wnioskiem kol. Stronczyńskiego wypowiada się Koło Krakowskie, Lubelskie, Lwowskie i Poznańskie. Przeciw wnioskowi wypowiadają się Koła: Warszawskie i Wileńskie. Wobec wyniku głosowania (4 : 2) Związek Kół Historyków S. U. R. P. zostaje zlikwidowany. Przewodniczący prosi poszczególne środowiska o wyznaczenie delegatów do Komisji Likwidacyjnej poczem zamyka obrady VII Zjazdu o godz. 9.40 życząc delegatom szczęśliwego powrotu.

Sekretarz (—) *Stanisława Kruszewska.*

*

* *

Koło Warszawskie i Koło Wileńskie o godz. 10 wskrzesiły Związek Kół Historyków S. U. R. P., do którego zostało przyjęte Koło Historyków Wolnej Wszechnicy w Warszawie i w Łodzi.

W skład tymczasowego Komitetu Wykonawczego weszli: kol. Szulkin, jako przewodniczący i kol. Peszke, jako zastępca.

SPRAWOZDANIE KOŁA HISTORYKÓW WOLNEJ WSZECHNICY POLSKIEJ W WARSZAWIE.

Koło nasze zostało zawiązane w styczniu 1930 r. Na zebraniu organizacyjnem kol. mgr. Michał Szulkin wygłosił referat, w którym wykazał korzyści, jakie daje studentowi Koło Historyków, budząc w ten sposób zainteresowanie dla tej placówki samokształceniowej. Do Koła przystąpiło 26 osób. Kuratorem Koła została prof. Gąsiorowska-Grabowska. Prezesem wybrany został kol. Wł. Radliński.

Z pracy naukowej mamy do zanotowania jeszcze jeden referat mgr. M. Szulkina, omawiający kwestję kościuszkowską. Poza tem zajęto się głównie sprawami organizacyjnemi jak: popularyzacją Koła wśród kolegów, przystąpieniem do Związku Kół Historyków S. U. R. P., opracowaniem statutu i zatwierdzeniem go przez Rektora. Jak się dowiadujemy, statut ostatecznie został zalegalizowany tak, że z początkiem przyszłego roku akademickiego będziemy mogli zacząć normalną pracę w Kole.

KOŁO HISTORYKÓW S. K. U. L.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KOŁA HISTORYKÓW S. K. U. L.

Sprawozdanie niniejsze obejmuje okres od dn. 15/III. 1930 r. — dn. 1/II. 1931 roku. I-Skład zarządu:

Skład zarządu w roku akad. 1929/30 przedstawiał się następująco:

Prezes — kol. J. Sadownik,
Vice-prezes — kol. E. Strychalska,
Sekretarz — kol. I. Higersberger,
Skarbnik — kol. J. Wojtiszówna,
Bibljotekarz — kol. J. Pomorska.

W październiku 1930 r. na Walnem zebraniu Koła wybrano nowe władze na rok akad. 1930/31, które ukonstytuowały się następująco:

Prezes — kol. J. Sadownik,
Vice-prezes — kol. H. Miklaszewska,
Sekretarz — kol. J. Wojtiszkówna,
Skarbnik — kol. H. Malewska,
Bibljotekarz — kol. J. Cichocka.

Wobec ustąpienia kol. Sadownika ze stanowiska prezesa i kol. Miklaszewskiej ze stanowiska v-prezesa, na Nadzwyczajnem Walnem Zebraniu koła dn. 30/I 1931 r. prezesem została kol. Z. Kramarzówna, v-prezesem — kol. J. Pomorska.

2. Praca wewnętrzna koła:

Pracę wewnętrzną koła można podzielić na: 1) pracę naukową, 2) pracę organizacyjną. Praca naukowa ograniczała się do dyskusyjnych zebrań ogólnych i do pracy w seminarjach. Zebrania ogólne odbywały się co miesiąc. W referatach poruszano takie tematy jak: „Dagome iudex w świetle najnowszej literatury historycznej“. „Najnowsze teorje o powstaniu Rusi“ i t. p. „Rozwój historjografji w Rosji współczesnej“.

Największa jednak praca ogniskowała się w sekcjach. Czynne w tym okresie były następujące sekcje: Sekcja historji średniowiecznej, Sekcja historji nowożytnej, Sekcja regjonalistyczna, Sekcja pracy zbiorowej.

Sekcja historji średniowiecznej i Sekcja historji nowożytnej istniejąca dopiero od stycznia b. r., mają na celu pomoc w przygotowaniu się do egzaminów. Na zebraniach omawia się zagadnienia bardziej specjalne jak np.: „System feudalny“, lub „Sprawa Św. Stanisława w literaturze historycznej“. Referaty opierają się nietylko na literaturze historji polskiej, ale korzystają też z dzieł w językach obcych.

Sekcja regjonalistyczna, miała na celu poznanie Lublina i jego okolic. Poza referatami zajmowała się ona lekturą czasopism regjonalistycznych oraz urządzeniem wycieczek na Zamek i do kościołów lubelskich.

Sekcja pracy zbiorowej wykazała działalność bardzo słabą.

Praca organizacyjna dotyczyła spraw ściśle wewnętrznych Koła.

3. Praca zewnętrzna koła:

Polegała ona na utrzymywaniu kontaktu ze Związkiem K. H. S. U. R. P., oraz z innemi Kołami hist. i na przygotowaniu Akademji z okazji 100-lecia powstania listopadowego. Akademja odbyła się dn. 30/XI. 1930 r. w sali uniwersyteckiej. Na program akademji złożyło się:

I. Referat p. t. „Dzieje powstania listopadowego w Lubelszczyźnie“ K. Pol.

II. Referat p. t. „Wyspiański jako poeta powstania listopadowego“, K. Pol.

III. Część koncertowa.

Za zarząd:

Sekretarz: *A. Wojtiszek* — Prezes: *Z. Kramarzówna*

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KOŁA HIST. S.U.S.B. ZA ROK AK. 1930—31.

Wybrany na dorocznem walnem zebraniu w dniu 25/V. 1930 r. Zarząd Koła ukonstytuował się następująco:

Prezes — kol. Lech Beynar,
Vice-prezes — kol. E. Czuperówna,
Sekretarz — kol. S. Kruszewska,
Skarbnik — kol. P. Szacki,
Bibljotekarz — kol. W. Worotyński,
Gospodarz — kol. Ksieniewicz (a od 7/II. kol. I. Stankiewiczówna),
Agenda towarzyska — kol. A. Kompielska.

Zarząd Koła, urządzając w roku sprawozdawczym zebrania ogólne, starał się wykorzystać przypadające w tym czasie rocznice, urządzając zebrania o charakterze uroczystszym.

Takiemi „aktualnościami“ były: Akademja Witoldowa, ku uczczeniu 500-lecia śmierci W. Ks. Witolda, z referatem p. dr. Łowmiańskiego pod tyt. „Tradycyjne i nowe kierunki w polityce W. Ks. Witolda“, oraz zebrania poświęcone 100-ej rocznicy powstania listopadowego z referatami pana prof. Iwaszkiewicza (p. t. „Rola młodzieży Uniwersytetu Wileńskiego w powstaniu listopadowem“) i kol. Pietraszkiewicza (p. t. „Epilog powstania na Litwie“).

Ponadto odbyło się 6 zebrań naukowych z referatami i dyskusją.

W roku sprawozdawczym czynne były 3 sekcje, a mianowicie: sekcja poznawania Wilna, sekcja dydaktyki historji i sekcja pracy zbiorowej.

Sekcja poznawania Wilna odbyła 2 zebrania i 3 wycieczki, pracowała jednak w złych warunkach, ze względu na trudność wyłonienia jej kierownika.

Sekcja dydaktyki hist. rozwinęła ożywioną działalność, dzięki energji jej kierownika kol. L. Krawca.

Sekcja miała 4 zebrania i 1-ą lekcję pokazową. Tak na zebraniach jak i po lekcji toczyła się zawsze ożywiona dyskusja, przy dość dużej ilości obecnych.

Sekcja pracy zbiorowej dokonała indeksowania tomu VIII. Volumina Legum i kontynuowała indeksowanie tomu I., niestety praca nad indeksowaniem stanęła na martwym punkcie, z powodu rozłamu w Związku K. H. S. U. R. P.

Z działalności Koła nazewnątrz należy wymienić udział Koła w VII-mym zjeździe Kół Hist. S. U. R. P. w Warszawie (1—3 lutego b. r.).

Delegatami Koła byli: kol. Kompielska, kol. Kruszewska i kol. Szacki. Również wzięło Koło udział w V-ym zjeździe powsz. historyków, delegatem Koła była kol. Kompielska.

Kol. Czuperówna jest sekretarzem Rady Zrzeszenia Kół Naukowych U. S. B., kol. Szacki sekretarzem Zarządu tegoż Zrzeszenia, zaś kol. Kompielska jest członkiem Komisji Kwalifikacyjnej Bratniej Pomocy U. S. B. (wszyscy do nowych wyborów, w czerwcu r. b.).

Pozatem kol. Szacki wygłosił 2 referaty przy kole parafjalnem Św. Rafała.

Zarząd Koła czynił starania o pozyskanie numeru Alma Mater Vilnensis, uzyskał jednak tylko przyznanie suplementu Nr. 2.

Bibljoteka Koła stale się powiększa, przyczem w roku bieżącym Zarząd wyasygnował 250 zł. na bibljotekę, czyli przeszło dwukrotnie więcej niż w roku ubiegłym.

Lokal Koła został umeblowany i prowadzona jest nadal czytelnia czasopism.

…enda towarzyska zorganizowała 2 wycieczki, 3 herbatki i 5 wycieczek do teatru.

Koło liczyło 118-u członków, w czem 35-u nowoprzyjętych.

W dniu 16/V. b. r. odbyły się wybory, które wyłoniły nowy Zarząd w składzie:

Prezes — kol. Rackiewicz Jerzy,
Vice-prezes — kol. Korzeniowski Ant.,
Sekretarz — kol. Stankiewiczówna I.,
Skarbnik — kol. Szwedt A.,
Bibljotekarz — kol. Poczobutt (a od 30/V. kol. Szkirncówna),
Gospodarz — kol. Kruszewska S.,
Agenda towarzyska — kol. Kompielska A.

Nowy Zarząd opracowuje plan pracy na następny rok akademicki. Od 1 października uruchamia zaś nową sekcję — historji nowożytnej, którą prowadzić będzie kol. Szacki.

Koło otacza troskliwą opieką jego długoletni Kurator prof. Kościałkowski.

Za Zarząd:

Sekretarz: Prezes Koła
I. Stankiewiczówna *J. Rackiewicz*

SPRAWOZDANIE KOŁA HISTORYKÓW STUDENTÓW UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO.

Zarząd Koła Historyków S. U. W. wybrany na W. Zebraniu w dniu 16.V.31. po pewnych zmianach personalnych ukonstytuował się w następującym składzie:

Prezes — kol. Peszke Z.,
Vice-prezes — kol. Griliczówna H.,
„ — kol. Stelmasiak J.,
Sekretarz — kol. Kolińska Z.,
„ — kol. Wrona St.,
Bibljotekarz — kol. Ziółek E.,
Skarbnik — kol. Sikorska E.,
Kom. Biblj. — Olszewski K.,
„ Wyd. — kol. Zalewski C.,
„ D. N. — kol. Ciesielski T.

Komisja Rewizyjna:

Przewodniczący — kol. Lewicki S.,
Członek — kol. Pleśniewicz A.,
Członek — kol. Mauersberger A.

Pracę swą rozpoczął Zarząd zaraz po W. Zebraniu, wznawiając ją po wakacjach w dn. 1.X. 31 r. Zajścia antyżydowskie i zamknięcie Uniwersytetu przerwało działalność Koła zaraz w początkach roku akademickiego, utrudniając tem samem znacznie organizację naszej pracy.

Zarząd odbył siedem zebrań.

W bieżącym roku pracują Sekcje Historji Gospodarczej oraz Historji Starożytnej; tworzy się nowa Sekcja Historji Nowożytnej. Pozatem istnieje sekcja paleograficzna w dwuch grupach, o charakterze samopomocowym — przygotowanie do egzaminu z metodologji. Koło urządziło siedem odczytów naukowych. Frekwencja w bieżącym roku akad. była nieco mniejsza, niż w ubiegłym, co częściowo wynikło z niedostatecznego reklamowania odczytów przez Koło.

Dla ułatwienia członkom korzystania z Bibljoteki zwiększono dwukrotnie ilość dyżurów, tak że obecnie odbywają się dwa razy dziennie. Komisja Doch. Niest. urządziła w maju i czerwcu kilka wycieczek podmiejskich, w grudniu zaś „Czarną Kawę", która przyniosła Kołu zysk w sumie 60 złotych.

Z działalności zewnętrznej, Koło wzięło udział przez swych delegatów w Walnem Zebraniu Delegacji Kół Naukowych oraz w Zebraniu Prezesów i Kuratorów Kół Naukowych Wydz. Hum. zwołanem przez p. Dziekana Handelsmana, poświęconem zajściom antyżydowskim i sprawie zamknięcia Uniwersytetu. Wynikiem tego zebrania oraz następnych było wydanie wspólnej odezwy, nawołującej do spokoju.

Prezes Zarządu: *Z. Peszke.*

SPRAWOZDANIE KOMITETU WYKONAWCZEGO ZWIĄZKU KÓŁ HISTORYKÓW S. U. R. P.

Wybrany na ostatnim VIII Zjeździe Komitet Wykonawczy ukonstytuował się w sposób następujący:

Przewodniczący — kol. Michał Szulkin,
Vice-przewodniczący — kol. Zygmunt Peszke,
Sekretarka — kol. Halina Zielińska (dokooptowana),
Skarbnik — kol. Ziółek (dokooptowany).

W dn. 26 czerwca 1931 r. wskutek powołania do wojska ustąpił kol. Michał Szulkin, którego zastępcą został vice-przewodniczący kol. Zygmunt Peszke.

Obecnie Komitet Wykonawczy w porozumieniu z Zarządem Koła Historyków Uniw. Stefana Batorego w Wilnie przygotowuje Doroczny Zjazd Kół, który prawdopodobnie odbędzie się w Wilnie w czasie feryj wielkanocnych.

Redaktor: MICHAŁ SZULKIN.

Adres Redakcji i Administracji: Warszawa, Uniwersytet, Seminarjum Historyczne, Koło Historyków S. U. W.